

vws-cahiers

bibliotheek van de westvlaamse letteren

driemaandelijks uitgave van de v.z.w.
VERENIGING VAN WESTVLAAMSE SCHRIJVERS
onder de auspiciën van de Provincie

lg. II, nr. 3 — herfst 1967

jaarabonnement : 100 fr.

redactie en beheer : Raf Seys

DR. KAREL DE GHELDERE

★ WAT LAND- EN ROZELIEDEREN ★

8

Inleiding Raf Seys

Jonkheer Karel de Geldere, die met Hugo Verriest en Eugeen van Oye tot de begaafsten onder Gezelles leerlingen behoorde, werd uit een oude adellijke familie te Torhout geboren op 8 augustus 1839. Zijn vader was een boomkweker, een „edelman die bomen

kweekt en snoeit”, zoals hij zichzelf beschreef, en van wie hij leerde de bloemen en planten bewonderen en liefhebben.

Na te Torhout de lagerschool doorlopen te hebben, ging hij naar het kleinseminarie te Roeselare, waar hij in dezelfde klas zat van Gustaaf Verriest, de broer van Hugo, en waar hij in 1858-59 Gezelle als leraar had. Eugeen van Oye, een neef van de Geldere en eveneens uit Torhout afkomstig, alsook Hugo Verriest zaten een jaar hoger. In een gedicht van 1886 herinnert de Geldere eraan hoe het woord en het wezen van de grote „Heer ende Meester” de jongens wekten tot de strijd voor het Vlaams en christen ideaal : „Gij nam ons op in uw machtige armen / en kwam op uw borst onze zielen wakker warmen.” Hij zou Gezelles leerling blijven tot aan zijn dood, kinderlijk trouw en genegen, steeds om raad en steun verlegen, eerst als dichter, later in zijn taalkundig werk.

Na een korte roepingscrisis trok de Geldere in 1860 naar Leuven met de bedoeling vreemde talen te studeren, van zins als hij namelijk was in functie van leraar Gezelle naar Engeland te volgen. Wanneer echter Gezelles plan mislukte, koos de Geldere de medicijnen, evenals Eugeen van Oye en Gustaaf Verriest, met wie hij het

triumviraat van de dichtende geneesheren zou vormen.

Reeds uit zijn collegetijd dateren tal van gedichten, o.m. het frisse echo-versje „Gelijk de vlugge bie”, dat men in heel wat bloemlezingen aantreft en waarop Gezelle, in hetzelfde metrum, een antwoord dichtte. In 1861, als eerstejaarsstudent te Leuven, liet hij die werkjes onder de titel *Jongelingsgedichten* verschijnen. Het bundeltje werd opgedragen aan Gezelle, die er zich, evenals Hugo Verriest, wel wat al te lovend over uitliet, maar dat dan toch de aandacht gaande maakte van Ida von Düringsfeld, de Duitse schrijfster van „Von der Schelde bis zur Maas”. Deze zeker niet kwade debutantenpoëzie vertoont naar de inhoud alle kenmerken die in de Gheldere later dichtwerk terug te vinden zijn: de verheerlijking en verdediging van land, volk, taal, godsdienst, en de liefde voor de natuur met haar vogels en bloemen.

Na afloop van zijn studiën in 1866 vestigde hij zich als geneesheer te Koekelare, waar hij spoedig de sympathie en het vertrouwen van de bevolking won en een bezielende rol zou spelen in het zanggilde St.-Genesius, dat zowat de belichaming was van een romantische Vlaamse beweging in de gemeente. In 1871 trouwde hij er met de weduwe van een vroegere collega, die uit haar eerste huwelijk reeds drie kinderen had en bij wie hij zelf nog een dochter en drie zoons kreeg. Met dit groot gezin en een zeer drukke praktijk kon van dichten nog maar weinig in huis komen. In zijn bekende berijmde „Brief aan de opstellers van 'Rond den Heerd' te Brugge” schreef hij: „Ik heb de wicken van den Engel afgesneden.” Hij bezocht zijn zieken 's zomers per tilbury en 's winters per slede. Ook buiten de gemeente genoot hij, vooral dan als verloskundige, een hoge faam: „Ik draag de breekbaarheid van 's mensen levensbanden / als een kristallen vat al bevend in mijn handen.”

Het zou meer dan twintig jaar duren vooraleer zijn tweede dichtbundel verscheen. Wij noemen de *Landliederen* (1883) met onder dezelfde band zijn bekende *Nursery songs of Kinderliedjes uit den vreemde*. Tot de beste Landliederen rekenen wij „Op Sinte

Maartens avond”, „Kroon imperiaal” en „De processie”. Merkwaardig is daarin „Nachtgale Schuifelare”, dat hij samen met Gezelle dichtte: om de beurt een stroof die zij per postkaart aan elkaar ten vervolge toezonden. In de laatste stroof looft Gezelle het werk van zijn leerling en herinnert hij aan Ambrosius en Augustinus die, althans volgens de legende, samen het Te Deum schreven. Het gedicht „In 't najaar” is wel een bijzonder typisch landlied: een voortreffelijke evocatie van de „poestertjes” (koewachtertjes), die „ariagauw” roepen en „djakken op hun beesten” (zweepen), zingen en dansen, „viertjes maken op de stukken en daar aardappels in te rokelen leggen”. Het stuk is vlug en zeer gecadanseerd en getuigt van een opvallende beheersing van het Westvlaamse taalinstrument. Een groot deel van de bundel bestaat verder uit gelegenheidsgedichten en uit Koekelaarse legenden en historische gebeurtenissen in stevige en meestal welluidende verzen. De guitige Kinderliedjes, in hoofdzaak door Engelse nursery rhymes geïnspireerd, werden bijna alle getoont door Remi Ghesquiere en zijn lange tijd uiterst populair gebleven: De dijkgraaf van Cadzand, Grave Jan, Jaakje met zijn fluitje, Vierentwintig grenadiers, en zoveel andere. — In zijn studie over Hugo Verriest beschouwde André De Ridder destijds de eerste twee bundels van de Gheldere als behorend tot „het beste onzer vóór-Van-Nu-en-Strakse dichtkunst”. Dit sluit niet uit dat Lodewijk Van Deyssel over de Landliederen een vernietigende kritiek schreef, die de Gheldere overigens zijn leven lang loodzwaar op de maag bleef liggen. In zijn sonnet „Aan Johan Winkler”, opgenomen in de *Rozeliederen* (1893), is het voelbaar dat hij ze nog steeds niet had kunnen verteren.

Persoonlijk slaan wij de *Rozeliederen*, ondanks de moeilijke sonnetvorm die hij daarin beoefent, hoger aan dan de Landliederen: ze zijn beheerster van toon en ook zuiverder van taal, in elk geval veel minder Westvlaams of dan reeds flink gekuist. de Gheldere had achter zijn huis een zeer grote tuin, waarin hij ruim 500 verschillende variëteiten van rozen kon tonen. Daar vond hij de inspiratie voor deze zijn derde en laatste en bovendien mooi

uitgegeven dichtbundel. Maar niet alleen de geur en de kleur, de vorm en bloeiwijze van de roos inspireerden hem, ook namen van personen (Jan Rooseboom, de knecht op de vaderlijke planterij te Torhout) en dorpen (Rozebeke, waar hij zijn eerste liefde kende), verder verhalen en gebeurtenissen van godsdienstige, legendarische en folkloristische aard die van ver of dichtbij met rozen te maken hebben, waren onderwerpen voor zijn rozeliederen. Tevens bevat de bundel een tiental bewerkingen van rozeliederen uit vreemde literaturen: Spaanse, Franse, Duitse, Engelse, Griekse en Latijnse.

Naast die drie bundels publiceerde hij ook afzonderlijke liedereteksten (voor de stoeten te Brugge ter ere van Karel de Goede, 1884, en van Breydel en De Coninck, 1887) en lange huldegedichten (aan deken De Bo, 1885 en 1887, en aan Gezelle, 1886). Zijn gedicht „De Koolmijnders” dateert van 1887 en werd geschreven naar aanleiding van een mijnramp te Pâturages.

In 1889 werd de Gheldere corresponderend en in 1899 werkend lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde. Alhoewel hij zich sinds dit lidmaatschap zo goed als uitsluitend op de taalkunde toelgde, schreef hij in 1906 nog een feestgedicht van 322 versregels naar aanleiding van het 100-jarig bestaan van het kleinseminarie te Roeselare, waarin hij eens te meer zijn onwrikbare gevoels voor Gezelle betuigde: „Verschoont mij dat ik van de Meester niet kan scheiden.” In 1958, bij het eeuwfeest van Gezelles Dichtoefeningen, werd te Koekelare ook de Gheldere herdacht en werd bij die gelegenheid zijn postume cantatetekst „De windstorm” gepubliceerd met o.m. een facsimile van het volledig manuscript. Hetzelfde jaar waarin de *Rozeliederen* verschenen gaf de Gheldere, naar een handschrift van de 15de eeuw, een

Ghetiden boec uit. Drie jaar later volgde zijn *Dietsce rime*, een verzameling geestelijke gedichten uit de 13de, 14de en 15de eeuwen. Beide werken voorzag hij van woordenlijsten en aantekeningen die, de kalenderaantekeningen in laatstgenoemd werk vooral, nog nooit genoeg naar waarde werden geschat. Een studie over *De oude Thorhoutsche kamer van rhetorica* en over de *Rijmwerken van Domien de Jonghe* (een Duinkerks rederijker uit de tijd van Michiel de Swaen) verschenen beide in 1905. In de Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie schreef hij in 1907 over de fantastische legende van de kindbarende man van Vladslo en in 1908 over het gebruik van bastaardwoorden in het wetenschappelijk Nederlands, waarin hij, meegesleept door het voorbeeld van Gezelle, aan taalpurisme deed.

de Gheldere was medewerker aan „Rond den Heerd” (o.m. met een ganse serie artikels over planten en dieren, volledig in de aard van Gezelle's „Uitstap in de warande”) en medestichter van „Biekorf”, die in 1890 „Rond den Heerd” afloste. In 1881 was hij, samen met Gustaaf Verriest, De Bo en Gezelle, ondertekenaar van de open brief die, als „Bijvoegsel op Loquela n° 1”, de doelstelling van dit taalblaadje uiteenzette, en waarvoor hij, zolang het bleef bestaan, ijverig zanterswerk verrichtte.

„Sumus enim opera manum tuarum...”, schreef hij in 1893 aan Gezelle (Wij immers zijn 't werk van uw handen).

Karel de Gheldere overleed te Koekelare op 17 juli 1913. In de schaduw van de rijzige St.-Maartenstoren ligt hij er onder de struik en zijn lied van de treurroos begraven. Hij was een begaafd romantisch en een der belangrijkste vertegenwoordigers van de Westvlaamse traditie.

Raf Seys

Een der voornaamste kenmerken van die zg. „traditie” is voorzeker de bezieling geweest van die enkele intelligente, dichterlijk begaafde, idealistische mannen, die haar hebben hooggehouden, niet enkel met te dichten naar 's meesters voorbeeld, maar ook door hun sterk volks bewustzijn dat op intensieve wijze tot uiting kwam in hun taalculturele, geschied- en volkskundige arbeid, in hun drang om het levende volk scherp te beluisteren en, van die beluistering vertrekend, daarna het eerbiedwaardig filologisch zanterswerk te verrichten dat een der schitterende aspecten is gebleken van die Westvlaamse „traditie”. —

Paul Hardy.

NACHTEGALE SCHUIFELARE

*De onpare strofen werden gedicht door Karel de Gheldere,
de pare door Guido Gezelle.*

Nachtegale
Schuifelare,
meester van het machtig lied
dat uw gorgel,
levende orgel,
uit de groene takken giet.

Laat mij naderen
en de bladeren
eens doorkijken waar gij zit.
die zo vreugdig,
jong en jeugdig,
uw' en mijne God aanbidt.

Wonderbare
kunstenare,
is uw macht niet overdaan
van te galmen
zulke psalmen,
veertig dagen zonder staan?

— „Neen, ik uite,
zinge en fluite
lustig mijne lied'ren al,
tot ik leven
heb gegeven
aan dat na mij zingen zal.” —

Uit de lauwe
zuidergouwen,
halfapril 't zij warm of koud,
komt gij 't blijde
lentgetijde
groeten in het bottend hout.

— „'k Ben een blomme
die rondomme
bloeit in helder klankgeblaart,
tot dat verf en
klank verderve,
blijvende in de vrucht gespaard.” —

Uw schalmeie
klinkt te meie
over 't koolzaad goudgekleurd,
klinkt al d'hagen
bloeien dragen
en de lucht jasmijnen geurt.

Heinde en verre,
bloeme en sterre,
vogel, dier en zongestraal,
beken, baren,
bossen, blären,
alles zingt één liefdetaal.

Die de kleuren
en de geuren
ons ten voetschabelle leit,
houdt onze ogen
opgetogen
door uw lied van dankbaarheid.

Ja! maar boven
alle loven
zal des mensen tale slaan,
en des Heren
lof vermèren,
verder dan de tijden gaan.

Nachtegale
Schuifelare
hier is 't lied dat wij getween,
wisselzingend,
u zijn bringend,
elk zijn deel of waar 't al één.

Zó ook bouwden
eens twee ouden,
heilig nu, zo dan nog niet,
en van vlerken
even sterke
dichters, 't schoon *Te Deum* lied.

mei 1881.

IN 'T NAJAAR

Donkre nachten, sombre dagen,
koude, slegge en regenvlagen,
al versterven wat men ziet...
Maar... wie zingt dat leutig lied ?
Ariagauw, agauw, agauw !

Langs de spurrie, langs de klaver,
stoppelgrond van rogge en haver,
lierelauwend luid en lang,
galmt het ariauwgezang :
Ariagauw, agauw, agauw !

Poestertjes in de elzentakken,
staat van nokken aan uw djakken;
kijkt, ze lopen al verscheên,
roept uw beestjes weer bijeen :
Ariagauw, agauw, agauw !

Ha ! de malse klaverbeten !
Zingt opdat ze neerstig eten.
Eten en verveelt hun niet,
noch uw ariauwend lied :
Ariagauw, agauw, agauw !

In de verte viertjes smokelen;
en wat ligt daarin te rokelen,
als de wilde Vlaamse *Ranz*
vergezelt de boeredans ?
Ariagauw, agauw, agauw !

't Riekt zo goed ! Ze watertanden...
en ze dansen hand aan handen
rond en dóor en over 't vier;
hoort gij 't luide blij getier ?
Ariagauw, agauw, agauw !

Djakken klakken, kelen tieren,
't gallemt in de populieren.
Over 't veld zo bloot en blak
hangt een lied vol djakgeklak :
Ariagauw, agauw, agauw !

O de vrome wilde vreugden
van de Vlaamse kinderdeugden !
's Avonds als de zonne zinkt
heel het landschap zingt en klinkt :
Ariagauw, agauw, agauw !

Kinders, zwijgt ! De lange reken
dralen langzaam naar de beken :
jaagt uw koeien stalwaarts aan,
morgen zal uw lied weer slaan :
Ariagauw, agauw, agauw !

GRAVE JAN
The good king Arthur

Als Grave Jan bestierde 't land,
dat was een brave Prinse,
hij stool drie maten boekweitmeel
van boekweit zonder krinsen.

Zijn vrouwe bakte er koeken mee
van appelmoes en pruimen
en stak er brokken boter in
zo groot als mijn twee duimen.

En Grave Jan die at ervan
alsook Mevrouw Gravinne,
maar daar er veel te vele was
ze moesten herbeginnen...

HERTE VROUWE
The Queen of Hearts

Herte Vrouwe
zat in de schouwe
en bakte koeken en taarten,
't was op een Sinte Maarten.

Herte Zot
sprong uit zijn kot
en pakte taarten en timperpot.

Herten Here
kwam al zere
en riep: waar zijn mijn taarten al?
't Is tijd dat ik ze proeven zal.

En Herte Vrouwe
vol ontrouwe
zei: de Zot heeft timper en taarten gepakt.
Toen wierd hij bij zijne oren gesnakt,
en hij riep: Mijnheer!
Mijnheer Herten Heer!
Ik stele nooit van mijn leven meer!

Ze sliepen, wieglend weg en weer,
nog half ontbunseld, half ontloken,
als ogen lonkend half verstoken,
de rozen, wieglend op en neer.

De fiere nachtegaal, verdoken
in 't boomgewelf, had keer op keer
de ganse nacht tot God de Heer
zijn liefdepsalmen uitgesproken.

Ze sliepen nog, de tere rozen.
De dageraad doet 't oosten blozen,
en 't lied des nachtegaals verflauwt.

Daar stijgt de zon ten hemeltransen:
de rozen rijzen op en glanzen,
vol peerlen door de nacht gedauwd.

JAN ROOSEBOOM

Ik zal uw daden niet verbloemen.
Uw stille, noeste tuinmansplicht
heeft lang mijn vaders last verlicht :
uw leven kan zijn eigen roemen.

En doch... uw naam is m'een gedicht !
Zo dikwijls ik uw naam hoor noemen,
de planterij met boom en bloemen
verrijst vóór mijn verrukt gezicht.

't Herdenken aan mijn kinderleven
is vast als met een gulden band
aan uwe ruwe werkmanshand.

'k Zie beelden vóór mijn ogen zweven
als eertijds, ach !... maar 't is een droom.
Jan Rooseboom, Jan Rooseboom !

SUB ROSA

De lieve lente is uit, 't is zomer :
de rozen bloeien wederom.
Komt, vrienden, komt, maakt feestgebrom,
want ieder dichter is een dromer.

't Is hier besloten eigendom.
En is de geest, als 't warm is, lomer,
het vonklend schuim bekroont de romer :
wij zijn *sub rosa*, wellekom !

Laat maar uw losse tongen slaan :
gij ziet daar op de tafel staan
kapelen versgeplukte rozen.

Gezondheid dan !... Herdoens, herdoens !
Het is van schaamte niet dat 's noens
de wangen van de Vlaming blozen.

De fabel vertelt dat Cupido, de liefdegod, aan Harpokrates, de god van 't zwijgen, een schone roos ter junste schonk, toen niemand er ooit een gezien had, om zijn zwijgen af te kopen voor zekere zaken. Alzo werd de roos het zinnebeeld van de geheimhouding. En als de Ouden, bij de gezellige vergaderingen, een roos boven de tafel hingen, was het om te beduiden dat iedereen mocht vrij en vrank zijn gedacht zeggen, zonder vrees voor rondbrieverij. Iets doen of iets zeggen *sub rosa*, onder de roos, dat was op een eeuwig zwijgen, of zo wij nu zouden zeggen, gelijk gebiecht. Zelfs (volgens *The weekly register* van London, 7 jan. 1893) bestond, van in 't begin der zestiende eeuw, het gebruik van gewijde rozen boven de deuren der biechtstoelen te plaatsen om het geheim van 't sacrament van boetvaardigheid te verbeelden. — *Toelichting van de dichter.*

AAN JOHAN WINKLER

O Winkler, uit dat edel Friese bloed gesproten,
die een mecenas voor de Vlaamse dichters zijt,
Gij kent ons streven en gij hebt bij onze strijd
U als een wapenvriend hulpveerdig aangesloten.

Maar andren scheppen vreugd wanneer de schicht van nijd,
geslingerd door de hand van eigen taalgenoten,
het moedig Vlaanderen ten bloede heeft doorschoten,
en dat hun zegekar op onze lijken rijdt.

Wij keren tevergeefs de broederblik naar 't Noorden :
de roos der liefde bloeit niet meer aan de Amstelboorden
en de echo's blijven stom voor wat niet Hollands klinkt.

O Winkler, 'k zing mijn lied zoals 't mijn hert ontspringt,
en 't zal in uwe mond al hoog genoeg geroemd zijn,
als ik de dichter van de rozen mag genoemd zijn !

BIBLIOGRAFIE

Jongelingsgedichten, gedichten, 104 blz., C.-J. Fonteyn, Leuven, 1861. *Landlieders* (met onder dezelfde band *Nursery songs. Kinderliedjes uit den vreemde*), gedichten, 200 blz., Edw. Gailliard, Brugge, 1883. *Ghetiden boec. Naar een handschrift der XVe eeuw*, 246 blz., A. Siffer, Gent, 1893. *Rozelieders*, gedichten, 104 blz., A. Siffer, Gent, 1893. *Dietse rime. Geestelijke gedichten uit de XIIIe, XIVe & XVe eeuw. Naar een hs. van het einde der XVe eeuw*, 280 blz., Lod. De Plancke, Brugge, 1896. *De oude Thorhoutsche kamer van rhetorica*, studie, 110 blz., A. Siffer, Gent, 1905. *Rijmwerken van Domien de Jonghe, heelmeeester te Duinkerke (1654-1727) met levensbericht en aantekeningen*, 119 blz., A. Siffer, Gent, 1905.

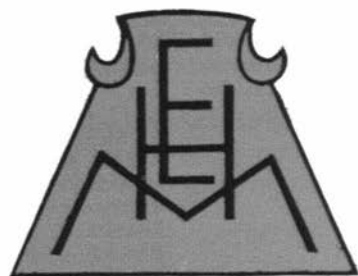
LITERATUUR

R. BRULEZ, *Dr. K.d.G. Gezelliaan*, in *Het boek van nu*, jg. 12, nr. 7, maart 1959, blz. 128-129. C. CAEYMAEX, *Ch. d.G., membre de l'académie royale flamande*, in *Revue bibliographique belge*, 1905, n° 12. R. COPPIETERS 'T WALLANT, *Notices généalogiques et historiques sur quelques familles en Flandre Occidentale*, Desclée De Brouwer, Bruges, z.j., blz. 83 vlg. H. DE GRUYSE en T. DEREPPER, *K.d.G., dokter en dichter*, Eigen beheer, Koekelare, 1958, 110 blz. V. DELA MONTAGNE, *Afsterven van jhr. dr. K.d.G., werkend lid*, in *Verslagen en mededelingen v.d. Kon.*

VI. Academie, jg. 1913, blz. 513 vlg. T. DEREPPER, *Jhr. dr. K.d.G. (1839-1913)*, in *West-Vlaanderen*, jg. 7, nr. 4, juli-aug. 1958, blz. 252-254. C. GEZELLE, *K.d.G. en Guido Gezelle*, in *Voor onze misprezen moedertaal*. Uitg. Dante Alighieri, Castricum, 1923, blz. 73-91. P. HARDY, *De Gezelliaan K.d.G.*, in *Gazet van Antwerpen*, 4.8.1959, blz. 7. R. SEYS, *Ontdaan van zijn knellende banden. Dr. K.d.G.'s postuum en tot dusver onbekend zangstuk 'De windstorm'*, De Rumberg, Koekelare, 1958, 64 blz. R. SEYS, *De dichter van de rozen. Leven en werk van de Gezelliaan dr. K.d.G.* (met een uitvoerige bibliografie en literatuurlijst), De Rumberg, Koekelare, 1958, 368 blz. R. SEYS, *Dr. K.d.G., leerling en vriend van Guido Gezelle*, in *De Westvlaming*, jg. 51, nr. 6-7, juni-juli 1958, blz. (17-19). R. SEYS, *De laatste woorden van dr. K.d.G.*, in *Gezellekroniek 1*, 1963, blz. 105-115. R. SEYS, *Guido Gezelle in het dichtwerk van dr. K.d.G.*, in *Gezellekroniek 2*, 1964, blz. 59-71. H. STALPAERT, *Tweemaal K.d.G.*, in *Biekorf*, jg. 60, nr. 7, hooimaand 1959, blz. 218-219. F. VAN DYCKE, *Recueil héraldique avec des notices généalogiques en historiques sur un grand nombre de familles nobles et patriciennes de la ville et du franconat de Bruges*, C. De Moor, Bruges, 1851, blz. 168 vlg. H. VERRIEST, *K.d.G.*, in *Twintig Vlaamse Koppen*, 4de uitg., S.V. De Vlaamse Boekenhalle, Leuven, 1923, dl. 1, blz. 30-49. H. VERRIEST, *K.d.G. in Jaarboek van de Kon. VI. Acad.*, 1914, blz. 513 vlg. J.J.M. WESTENBROEK, *K.d.G.*, in *Van het leven naar het boek*, uitg. van het Guido-Gezellegenootschap, Kapellen, 1967, blz. 108-117.

N.V. EUROPESE HYPOTHEEKMAATSCHAPPIJ

Private onderneming beh. door K. B. van 15.12.1934

UW SPAARKAS

ANTWERPEN : Lange Lozanastraat 238. Tel. 03/38.79.45/46.

BRUSSEL 6 : Henri Jasparlaan 96. Tel. 02/38.12.61.

HASSELT : Zuivelmarkt 9. Tel. 011/257.81.

ROESELARE : Jan Mahieustraat 23. Tel. 051/243.27.

Lidmaatschap van de Vereniging van Westvlaamse Schrijvers (auteurs en sympathisanten): 100 fr. per jaar, abonnement op de V.W.S.-Cahiers inbegrepen. — Giro 5167.79 t.n.v. Raf Seys. „De Rumberg”, Ringlaan, Koekelare. — De V.W.S.-Cahiers zijn niet in de boekhandel noch per afzonderlijk nummer te verkrijgen.

Druk Dewilde, Stationsstraat 51-53, Handzame.